

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 7455/05

בפני : כבוד הנשיא א' ברק
כבוד השופטת א' פרוקצ'יה
כבוד השופט ס' גובראן

העותרים : 1. הפורום המשפטי למען א"י, "קבוצת המשפטנים תשס"ה"
2. ח"כ אורי אריאל
3. המטה למען א"י

נגד

המשיבים : 1. ממשלת ישראל
2. שר הבטחון – מר שאול מופז
3. השר לביטחון פנים – מר גדעון עזרא
4. ראש המטה הכללי בצה"ל – רא"ל דן חלוץ

עתירה למתן צו על-תנאי וצו ביניים

תאריך הישיבה : ג' באב התשס"ה (08.08.2005)

בשם העותרים : עו"ד מינצר מרדכי ; עו"ד גלעד מינצר

בשם המשיבים : עו"ד הלמן ענר ; עו"ד אבינעם סגל-אלעד

פסק-דין

הנשיא א' ברק:

האם מוסמכים חיילי צבא ההגנה לישראל ליטול חלק ביישום תכנית ההתנתקות בשטחי מדינת ישראל – זו השאלה הניצבת בפנינו.

הרקע:

1. חוק יישום תכנית ההתנתקות, התשס"ה-2005 (להלן – חוק יישום ההתנתקות) מורה על פינוי ישראלים ונכסיהם מחבל עזה ומשטח בצפון השומרון. חוקתיותו של חוק זה אושרה

בבג"צ 1661/05 המועצה האזורית חוף עזה נ' כנסת ישראל (טרם פורסם). מכוחו של חוק זה נקבע השטח המפונה ויום הפינוי. כן נקבע יום שממנו ואילך הוגבלה הכניסה לשטח המפונה (ראו צו יישום תכנית ההתנתקות (חבל עזה) (הגבלת כניסה), התשס"ה-2005, צו דומה הוצא לצפון השומרון (להלן – צו הגבלת הכניסה)). במקביל הורה מפקד פיקוד הדרום, מכוח סמכותו על פי תקנות ההגנה (שעת חרום) 1945 (להלן – תקנות ההגנה), על סגירת שטח עוטף אזור חבל עזה (ראו צו סגירת שטח עוטף אזור חבל עזה מס' 1, התשס"ה-2005: להלן – צו עוטף חבל עזה). הצו קובע כי שטח מדינת ישראל, המסומן במפה, העוטף את חבל עזה הוא שטח סגור. הכניסה אליו אך בהיתר. חוקיותו של צו זה אושרה בבג"ץ 6893/05 ח"כ י' לוי נ' ממשלת ישראל (טרם פורסם; להלן – פרשת לוי).

2. תכנית ההתנתקות עוררה מחלוקת קשה. רבים המתנגדים לה. חלקם גמרו אומר לפעול לסיכולה. אמצעי מרכזי במאבק זה הוא ניסיון להכנס, שלא כדין, אל השטח המיועד לפינוי. מטרתם היא להקשות על הפינוי, ובכך לשבשו ואולי אף לסכלו. כוחות הבטחון, וצה"ל בתוכם, פועלים למניעת הכניסה האסורה אל השטח המיועד לפינוי ואל שטח עוטף חבל עזה. פעולות אלה מתבצעות בתוך השטח המיועד לפינוי, בשטח עוטף חבל עזה, ובאזורים הסמוכים להם, כגון כפר מימון, שדרות, נתיבות ואופקים. פעולות אלה כוללות הקמת מחסומים ונקודות ביקורת בצירי התנועה המובילים אל השטחים האסורים לכניסה, כמו גם מניעה פיזית מאנשים מלצעוד אל השטחים האסורים לכניסה. חיילי צה"ל נוטלים חלק בפעולות אלה. כך, למשל, באבטחת התכנסות המחאה באופקים (ביום 3.8.2005) השתתפו אלפי חיילים. כן השתתפו חיילים באיוש מחסומים סביב נתיבות ושדרות. כנגד השימוש בחיילי צה"ל בשטח מדינת ישראל מכוונת העתירה שלפנינו, אשר הוגשה ב-3.8.2005, ואת הטענות שמענו ב-8.8.2005. פסק דינו ניתן היום, ה-14.8.2005.

טענות הצדדים

3. העותרים מבקשים כי נורה למשיבים להימנע משימוש בחיילי צה"ל לביצוע הפעולות של אכיפת החוק ושמירה על הסדר הציבורי בשטחי מדינת ישראל. לטענתם, יש להבחין הבחנה חדה בין פעולות של אכיפת חוק המתבצעות בתחומי מדינת ישראל ומופנות כלפי אזרחים ישראלים, לבין שמירה על ביטחון המדינה מפני אויבים מחוץ. אכיפת חוק אזרחית נמצאת בסמכותה הבלעדית של משטרת ישראל. אילו הצבא מופקד על שמירת ביטחון המדינה מפני אויביה. שימוש בצה"ל ובחייליו לצרכי שמירה על הסדר הציבורי אל מול אוכלוסייה אזרחית חוטא למהות תכליתו של הצבא שהוא צבא חובה. שימוש זה גם אינו הולם את ההכשרה הניתנת לחיילים. לטענת העותרים, אכיפת חוק אזרחית מחייבת הכשרה מיוחדת, הכוללת הנחיות ונהלים שמיועדים לרסן את השימוש בכוח כלפי אזרחים. חיילי צה"ל, לטענת העותרים,

חסרים את ההכשרה והכלים הנדרשים לשם התמודדות עם אזרחים, והם מורגלים לעקרונות פעולה המתאימים לפעילות מול אויב. גם מטעם זה יש להימנע משימוש בחיילי צה"ל באכיפת חוק אזרחית. העותרים מוסיפים וטוענים שאף אם יותר לחיילי צה"ל להשתתף בפעולות אכיפה אזרחית, הרי שיש לאסור עליהם לעכב או לעצור אזרחים. לטענת העותרים, אין לחיילי צה"ל סמכות בדין לעכב ולעצור אזרחים, ועל-כן הפעלת סמכויות עיכוב ומעצר על-ידי חיילים נעשית שלא כדין. העותרים מבקשים עוד שאם יותר לחיילי צה"ל להשתתף בפעולות אכיפה אזרחית, הרי שיש לחייבם לשאת תגי זיהוי. לבסוף, העותרים מבקשים לאסור על המשיבים להעניק הגנה משפטית לחיילים שפעלו מתוך חריגה מסמכותם במסגרת פעילות אכיפת החוק. לטענת העותרים, מדובר במתן "חסינות" לחיילי צה"ל לפעול בניגוד לחוק ולפגוע בזכויותיהם של המתנגדים לתכנית ההתנתקות.

4. המשיבים מבקשים לדחות את העתירה על מכלול הסעדים המבוקשים בה. המשיבים לא חולקים על כך שככלל, אין להשתמש בחיילי צה"ל לצורך פעולות שגרתיות של אכיפת חוק בקרב אוכלוסייה אזרחית. שימוש בחיילי צה"ל לצורך אכיפת חוק אזרחית יהיה מוצדק רק בנסיבות בהן קיים צורך ביטחוני-לאומי חיוני בשימוש זה. לטענתם, השימוש בחיילי צה"ל הוא חיוני לשם מימוש תכנית ההתנתקות. זאת, לאור היקף ההתנגדות לביצוע התכנית, ובהתחשב בהיקף כוח האדם העומד לרשות המשטרה, וריבוי המשימות המוטלות עליה, הן בהקשר להתנתקות והן ביחס לאכיפת החוק והסדר הציבורי בשאר אזורי המדינה. הם מוסיפים, כי דווקא השימוש בחיילי צה"ל הוא שאיפשר את קיומן של פעולות המחאה רחבות ההיקף כנגד תכנית ההתנתקות. אלמלא נעשה שימוש בצבא, ואילו נדרשה המדינה להשתמש בשוטרים בלבד, לא היה מנוס מלצמצם את היקפן המאשר את פעולות המחאה. המשיבים טוענים כי הממשלה מוסמכת להפעיל את חיילי צה"ל במסגרת הפעילות למימוש תכנית ההתנתקות, וזאת מכוח שלושה מקורות סמכות. ראשית, מכוח סעיף 18 לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948, המתיר לממשלה לעשות שימוש בכוחות הצבא לשם השגת יעדים ביטחוניים ולאומיים. שנית, מכוח סעיף 25 לחוק יישום ההתנתקות, המסמיך את כוחות הביטחון, וחיילי צה"ל בכללם, לפעול למניעת כניסת אזרחים לשטחים אליהם נאסרה הכניסה בהתאם לחוק האמור. שלישית, מכוח הסמכויות המוקנות לצבא לפי תקנות ההגנה. מכוח תקנות אלה הוצאו הצווים המורים על סגירת השטח עוטף-עזה, צווים אשר חוקיותם אושרה על-ידי בית משפט זה. משנמצא כי סגירת השטח הינה חוקית, ממילא חלות הסמכויות הנתונות בתקנות ההגנה לצבא לשם מימוש הצווים. תקנות אלה, טוענים המשיבים, כוללות את ההסמכה לחיילים לעצור אדם אשר לגביו קיים חשד סביר כי עבר עבירה על תקנות ההגנה. עם זאת, המשיבים מציינים בתגובתם כי כוחות צה"ל הפועלים למימוש תכנית ההתנתקות הונחו להימנע ככל הניתן מעשיית שימוש בסמכויות החיפוש והמעצר הנתונות להם מכוח תקנות ההגנה. בכל מקום בו תידרש הפעלת סמכות מעין זו, ייעשה הדבר על-ידי השוטרים הפרושים בשטח. רק במקרים

חריגים, וכאשר לא נמצא שוטר זמין באופן מיידי, יפעילו החיילים את סמכויותיהם מכוח תקנות ההגנה. אשר לתביעה לחייב את החיילים לשאת תגי זיהוי, מבקשים המשיבים כי זיהוי זו תידחה שכן לא באה בעניינה כל פניה לשלטונות הצבא. גם לגופה דין הטענה להידחות, שכן אין לה אחיזה בדין. לבסוף, טוענים המשיבים, כי טענת העותרים בדבר "חסינות" שניתנה לחיילי צה"ל מפני העמדה לדין היא מחוסרת בסיס, וכי ההגנה בפני תביעות אזרחיות הניתנת לחיילים ניתנת כדבר שבשגרה ובמסגרת מדיניות המשיבים מקדמת דנא.

הצבא והחוק

5. צבא ההגנה לישראל הוא זרוע של מדינת ישראל. עד כמה שהוא פועל במשפט הפרטי הוא מהווה חלק מהאישיות המשפטית של המדינה. עד כמה שהוא פועל במשפט הציבורי הוא חלק מרשויות השלטון. הוא איבר מאבריה של הרשות המבצעת. ככל רשות מינהלית, הוא כפוף לעקרון החוקיות (ראו א. רובינשטיין וב. מדינה, המשפט החוקי של מדינת ישראל: רשויות השלטון האזרחיות 986 (כרך ב, 2005: להלן – רובינשטיין ומדינה). אכן, צה"ל קיים מכוח החוק, והחוק נותן לו חיים. כל פעולה מפעולותיו חייבת לעגן עצמה בהוראת דין אשר בראשן עומד חוק-יסוד הצבא (ראו, מ. קרמניצר, וא. בנדור, חוק-יסוד: הצבא (2000)) (להלן – קרמניצר ובנדור). בחייה של מדינת ישראל מילא הצבא תפקיד מרכזי. הוא הגן עליה עם הקמתה. הוא שומר עליה יום יום. "הוא צבאה של המדינה" (סעיף 1 לחוק-יסוד: הצבא). מכאן יחס ההערכה והכבוד של העם לצבאו. יחס זה מלווה, מטבע הדברים, עם הצורך לקיים פיקוח ובקרה על הצבא, שמא ינוצל הכוח לרעה. מכאן כפיפותו של הצבא למרות הממשלה (סעיף 2 לחוק-יסוד: הצבא). הצבא כפוף לממשלה. שניהם חייבים לפעול במסגרת החוק. מכאן השאלה הניצבת לפנינו: האם השימוש בצבא להגשמת פינוי הישראלים מחבל עזה הוא במסגרת החוק? לענין זה נבחין בין שלש שאלות נפרדות: האחת, הניתן להשתמש בחייל צה"ל בתחום השטח המפונה בחבל עזה? השנייה, הניתן להשתמש בחיילי צה"ל בשטח עוטף חבל עזה? שלישית, הניתן להשתמש בחיילי צה"ל מחוץ לשטח המפונה בחבל עזה ומחוץ לשטח עוטף חבל עזה? לבחינתן של שאלות אלה נעבור עתה.

השימוש בחיילי צה"ל בשטח המפונה

6. השימוש בכוחות הבטחון למניעת הכניסה לשטח המפונה בחבל עזה ולהוצאת השוהים בו שלא כדין מעוגן בהוראה מפורשת בחוק יישום ההתנתקות. סעיף 25 לחוק קובע:

"כוחות הביטחון ימנעו כניסה לשטח בניגוד להוראות סעיפים 23 ו-24, ויפעלו להוצאת מי ששוהה בו בניגוד לסעיפים האמורים ולהבאתו למקום יישוב בישראל, ורשאים הם להשתמש בכוח סביר לשם כך."

”כוחות הבטחון” מוגדרים בחוק יישום ההתנתקות (סעיף 2 (א)):

”כוחות הבטחון” – צבא הגנה לישראל, משטרת ישראל, שירות הבטחון הכללי ושירות בתי הסוהר.”

נמצא, כי סמכותם של חיילי צה”ל לפעול בשטח המפונה למניעת כניסה שלא כדין ולהוצאת מי ששוהה בשטח שלא כדין מעוגנת במפורש בדבר חקיקה. העותרים לא טוענים כנגד סמכות זו.

השימוש בחיילי צה”ל בשטח עוטף חבל עזה

7. האם מוסמכים חיילי צה”ל לפעול בשטח עוטף חבל עזה למניעת כניסה שלא כדין לשטח המפונה בחבל עזה? התשובה הינה בחיוב. מקור הסמכות לכך מעוגן בתקנות ההגנה. מכוון של תקנות אלה הוכרו שטח עוטף חבל עזה כשטח סגור. השימוש בתקנות ההגנה לסגירת השטח נמצא על ידנו כחוקי (ראו פרשת לוי). הפעלת התקנות נעשות על ידי הצבא. הצווים מכוון מוצאים על-ידי מפקד צבאי. התקנות והצווים נאכפים בין השאר, על ידי הצבא. תקנות ההגנה מעניקות לחיילים סמכויות חיפוש, תפיסה ומעצר כלפי מי שנחשד שעבר עבירה על תקנות ההגנה (ראו תקנות 72, 74, 76). בפרשת לוי עמדנו על הצורך להחליף את תקנות ההגנה המנדטוריות בחקיקה ישראלית (שס, סעיף 24 לפסק הדין). כל עוד הדבר לא נעשה – ועל רקע הסמכויות הרחבות שתקנות ההגנה מעניקות – מעוגנת סמכותם של חיילי צה”ל לפעול למניעת כניסה לשטח עוטף חבל עזה בתקנות ההגנה עצמן.

השימוש בחיילי צה”ל מחוץ לשטח המפונה בחבל עזה ולשטח עוטף חבל עזה

8. האם מוסמכים חיילי צה”ל לפעול מחוץ לשטח המפונה בחבל עזה ומחוץ לשטח עוטף חבל עזה כדי למנוע כניסה שלא כדין לשטח המפונה ולשטח עוטף חבל עזה? לטענת המדינה, ניתן למצוא הסמכה לכך הן בסעיף 25 לחוק יישום ההתנתקות והן בתקנות ההגנה. על פי טענה זו ”הגבולות הגיאוגרפיים” של סמכות זו אינם מתוחמים אך לשטח המפונה בחבל עזה ולשטח עוטף חבל עזה. סמכות זו משתרעת גם לעבר אזורים נוספים של מדינת ישראל אשר על פי שיקולים מבצעיים נדרשות בהן פעולות הצבא כדי למנוע את הכניסה האסורה לשטח המפונה בחבל עזה.

9. בחינתה של טענה זו מעוררת שאלות פרשניות לא פשוטות. היא מחייבת עריכתו של איזון עדין בין תכליותיהן הספציפיות של הוראות חוק יישום ההתנתקות (בענין מניעת כניסה)

ותקנות ההגנה (בענין הכרזה שטח עוטף חבל עזה כשטח סגור) לבין תכליות נוגדות, ובהן העקרון הכללי כי הצבא צריך לעסוק בעניינים צבאיים ולא בפעילויות אזרחיות (ראו א. רובינשטיין וב. מדינה המשפט החוקתי של מדינת ישראל: רשויות השלטון האזרחיות, 986 (כרך ב, 2005)). עקרון זה וסייגיו נדונו בהרחבה במשפט המשווה (ראו קרמניצר ובנדור, עמ' 13)). לצערנו, בשל הזמן המועט העומד לרשותנו, לא נוכל לעשות כן הפעם. לדעתנו, אין לנו צורך בכך, שכן קיים מקור משפטי נוסף – מעבר לחוק יישום ההתנתקות ותקנות ההגנה – אשר יש בו כדי לפתור את השאלה הניצבת לפנינו. למהותו של מקור זה נפנה עתה.

10. סעיף 18 לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948 (להלן – הפקודה) קובע:

”הממשלה הזמנית רשאית להקים כוחות מזוינים, ביבשה, בים ובאוויר, אשר יהיו מורשים לעשות את כל הפעולות הדרושות והחוקיות לשם הגנת המדינה, ולשם השגת יעדיה הבטחוניים-לאומיים.”

הקביעה כי צה"ל היא מורשה לעשות פעולות "לשם השגת יעדיה הביטחוניים-לאומיים" של המדינה לא נכללה בנוסחו המקורי של סעיף 18 לפקודה. הוראה זו הוספה ב-1995 (להיסטוריה החקיקתית, ראו קרמניצר ובנדור, ע' 38; רובינשטיין ומדינה, ע' 986; א. רובינשטיין, "על חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו ומערכת הביטחון", עיוני משפט כ"א 21, 40 (1997)). על-פיה, בנוסף לכוחו של צה"ל לפעול להגנת המדינה, הוא רשאי לפעול גם להשגת יעדיה "הבטחוניים-לאומיים". דיבור זה – "יעדיה הבטחוניים-לאומיים" – מחייב, כמובן, פירוש. הוא עשוי לעורר שאלות לא פשוטות באשר להיקף פריסתו. שאלות קשות אלה אינן מתעוררות במקרה שלפנינו, שכן יישום ההתנתקות הינה יעד בטחוני-לאומי. אכן, בבסיס תכנית ההתנתקות עומדות תכליות מדיניות, לאומיות, וביטחוניות. על מהותן של תכליות אלה עמדנו בפרשת המועצה האזורית חוף עזה (פסקאות 94-96 לפסק דין הרוב), תוך שהודגש כי "התכליות המדיניות, הלאומיות והביטחוניות עליהם מבוססת תוכנית ההתנתקות הן כבדות משקל" (שם, פסקה 101 לפסק הדין של הרוב). ניתן ללמוד עליהן, בין השאר, מנספח א' להחלטת הממשלה מס' 1996. החלטה זו מוזכרת במפורש בסעיף 22 (א) לחוק יישום ההתנתקות, היא שימשה בסיס לחוק יישום ההתנתקות (ראו הצעת חוק יישום תכנית ההתנתקות, התשס"ד-2004, עמ' 2). אכן, חוק יישום ההתנתקות נועד להגשים מה שנראה לכנסת ולממשלה צורך בטחוני-לאומי. לאור הוראת סעיף 18 לפקודה, חיילי צה"ל מורשים לעשות את כל הפעולות הדרושות והחוקיות לשם השגת יעדיה הביטחוניים-לאומיים של תכנית ההתנתקות. שימוש בצבא למניעת כניסה שלא כדין של אנשים המבקשים למנוע או לשבש את יישום ההתנתקות נופל למסגרת אותן פעולות שהצבא מוסמך לעשותן. יודגש, כי סמכות זו של החיילים אינה כוללת בחובה סמכות מעצר. כלל הוא

בישראל כי "אין מעצר ועיכוב אלא בחוק או לפי חוק מכוח הסמכה מפורשת בו" (סעיף 1 (א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996). סעיף 18 לפקודה כשלעצמו אינו מסמיך חייל לבצע מעצר. בכך שונה הדין לענין מעצר בעוטף חבל עזה ממעצר בכל מקום אחר בישראל. בעוטף חבל עזה מעניקות תקנות ההגנה סמכות מעצר לחיילים (תקנות 72, 74, 76). סמכות דומה אינה נתונה להם בישראל מעבר לעוטף חבל עזה. הבחנה זו קשה היא. בפרשת לוי המלצנו לשקול את החלפתן של תקנות ההגנה בדבר חקיקה ישראלית.

סבירות השימוש בצבא

11. סמכות לחוד ושיקול דעת לחוד. אפילו מוסמכת הממשלה להחליט על שימוש בחיילי צה"ל, האם החלטתה היא סבירה? בענין זה נמסר לנו כי מאות רבות של אנשים מבקשים להיכנס שלא כדין לחבל עזה כדי לשבש את תכנית ההתנתקות. כוחות המשטרה אינם מספיקים כדי למנוע זאת מהם. קיים צורך חיוני להעזר בצבא לשם מניעת כניסתם של אנשים שלא כדין אל השטחים האסורים לכניסה (השטח המפונה בחבל עזה ובעוטף חבל עזה) והוצאתם משם. בצדק ציינו המשיבים בו "לאור היקף האירועים והמטרות שהציבו לעצמם מארגני האירועים, וכן לאור היקף כוח האדם העומד לרשות המשטרה והמשימות הרבות העומדות בפניה, ראוי והכרחי במקרים מתאימים לתגבר את כוחות המשטרה בחיילי צה"ל לשם הבטחת יישום ההתנתקות" (פסקה 70 לתגובה מיום 8.8.2005). בנסיבות אלה, וכל עוד צורך זה ממשיך לעמוד בעינו, איננו רואים כל אי-סבירות בשימוש בחיילים כדי לסייע למשטרה במניעת הפרת החוק.

תגי זיהוי

12. נטען בעתירה כי על חיילי צה"ל המסייעים למשטרה במניעת כניסת אנשים בלתי מורשים לשטח המיועד לפינוי בחבל עזה ולעוטף חבל עזה והוצאתם מתוכו, לשאת תגי זיהוי. פניה בענין זה לשלטונות הצבא לא נעשתה. בתשובתם מציינים המשיבים, כי החובה לשאת תגי זיהוי מוטלת על שוטרים לובשי מדים (סעיף 5א לפקודת המשטרה) [נוסח חדש], התשל"א-1971). חובה דומה לא הוטלה על חיילים לובשי מדים. בהעדר חובה מפורשת בענין נשיאת תגי זיהוי, איננו סבורים כי ניתן להסיק חובה במשתמע.

הגנה משפטית לחיילים המשתתפים ביישום תוכנית ההתנתקות

13. טוענים העותרים כי המשיבים מעניקים שלא כדין הגנה משפטית ("חסינות") לחיילים שפעלו שלא כדין באכיפת חוק יישום ההתנתקות. בתשובתם מציינים המשיבים כי ההגנה הניתנת לחיילים המשתתפים בפינוי זהה להגנה הניתנת, על פי פקודות הצבא, לכל חייל בצה"ל המשתתף בכל פעילות אחרת. אין זו "חסינות" מפני העמדה לדין (פלילי או משמעתי). אכן, דין

חייל המשתתף ביישום תכנית ההתנתקות צריך להיות זהה לדין חייל בכל פעילות אחרת במסגרת הצבא. אין להעניק לו "חסינות" מיוחדת כשם שאין לשלול ממנו הגנה במקום שזו קיימת. חייל החשוד בכיצוע עבירה – בין במסגרת יישום תכנית ההתנתקות ובין מחוצה לה – צפוי להיחקר על ידי המשטרה הצבאית החוקרת. במקרים המתאימים הוא יועמד לדין (פלילי או משמעתי). לענין פיצוי אזרחי נהגת פקודת מטכ"ל 33.0144 ("נוהל הטיפול בנוזקים לרכוש צבאי ולרכוש אזרחי בצבא). על-פיה נושאת המדינה באחריות האזרחית, ובלבד שהנוזק לא נגרם בזדון. על-פי פקודה זו נוהגים לענין נזקים שחייל גורם בדרך כלל. על-פיה יש לנהוג גם בחיילים הגורמים נזק "אזרחי" במסגרת יישום תכנית ההתנתקות.

טוף דבר

14. בפתח פסק הדין בפרשת המועצה האזורית חוף עזה נאמר:

"ימים קשיים הם ימים אלה. העם מפולג. מרחף חשש של אלימות. ניתוק קשה ומכאיב של אלפי מתיישבים ישראלים מחבלי ארץ בהם חיו שנים רבות עומד להתרחש. הכנסת והממשלה קיבלו הכרעות מדיניות קשות שהינן בעלות אופי היסטורי ממש. על פיהן מתנתקת ישראל מאזור חבל עזה ומאזור צפון השומרון".

בסיום פסק הדין נכתב:

"הבחינה המשפטית הסתיימה. קבענו כי פינוי הישראלים על פי חוק יישום ההתנתקות אינו נוגד את חוקי היסוד בדבר זכויות האדם. הורינו על ביטולן של מספר הוראות בו העוסקים בפיצוי... מודעים אנו לכך, כי חוק הכנסת, החלטות הממשלה וצווי הפינוי של ראש הממשלה ושר הביטחון פוגעים קשות בישראלים המפונים. בין אם מסכימים לדרכס של הישראלים המפונים, ובין אם מתנגדים לה, מבינים אנו את כאבם. מאחורי החוק עומד האדם. בו צריכה לטפל החברה הישראלית כולה. הדגשנו את אופייה ההיסטורי של ההחלטה על ההתנתקות. מן הראוי להדגיש את אופייה הטראומטי. הציבור הישראלי, על כל גווניו והשקפותיו, צריך לעסוק בכך. כך מתבקש מערכינו היהודיים; כך מתבקש מערכינו הדמוקרטיים" (ש, פסקה 482 לפסק דין הרוב).

עתה מצויים אנו בשלב המכריע של ההתנתקות. ההיבט ההיסטורי וההיבט הטראומטי באים לידי ביטויים המלא. במסגרת זו עושים כוחות הבטחון את שהוטל עליהם כדין. מבקשים הם למנוע הפרה קשה של החוק. בלעדיהם "היה נגרם נזק קשה, רציני וחמור לביטחון ולסדר

הציבורי" (פרשת לוי, פסקה 20). שלטון החוק עומד למבחן. אופייה של ישראל כדמוקרטיה עומד למבחן. מבינים אנו את כאבם של הישראלים המתנגדים לפינוי ושל הישראלים המתפנים. כבד הוא הכאב מאד מאד. כאב זה אסור לו שיתורגם לפעילות בלתי חוקית הפוגעת בערכינו הדמוקרטיים. חיילי צה"ל המסייעים בהגשמת דבר הממשלה והכנסת הם זרועה של הדמוקרטיה הישראלית. הם שומרי חומותיה. מי ייתן ונעבור ימים קשים אלה מתוך הבנה, כי ביום המחר על כולנו לשתף פעולה בבניין המדינה, ובכיסוס ערכיה היהודיים והדמוקרטיים.

העתירה נדחית.

ה נ ש י א

השופטת א' פרוקצ'יה:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

השופט ס' ג'ובראן:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של הנשיא א' ברק.

ניתן היום, ט' אב, תשס"ה (14.8.2005).

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת

ה נ ש י א